Anul IX. Orăştie, 15/28 Iulie 1910. Nr. 30.

LIBERTATEA

Abonamentul:
Preţul foii „Libertatea“ cu adausele sale „Foaia Interesantă“, literară-ilustrată şi „Tovărăşia“, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe ½ an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
Pentru America *doi dolari şi jumătate* pe an.

Foaie naţională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserţiuni:
1 pag. 48 cor., ½ pag. 24 cor., ¼ pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai *multe-ori*, să fac reduceri de taxă.
Inserţiunile ca şi abonamentele să plătesc *înainte*.
Manuscripte nu să dau napoi.

Dr. Ioan Mihu.

Fundaţiune de 25.000 cor. pentru gazetarii români.

Dl Dr. Ioan Mihu e un adînc înţelegător al graiului vremilor. Nu al celor de faţă numai, ci şi a celor viitoare. Cine a urmărit graiul faptelor acestui luminat bărbat al neamului românesc din Ardeal şi Ungaria, a văzut, că dsa aproape nici una din faptele sale nu le-a săvîrşit pentru trebuinţa zilei de azi, cît mai mult ca o preîntimpinare a unor trebuinţe ale zilei de mâne, şi a celor de dincolo de ea. Până a condus ca director institutul »Ardeleana« la Orăştie, creaţiunea dsale (deja prin asta răspunzînd unei trebuinţe a neamului nostru aici), — în legătură cu institutul a dat dovadă de multă prevedere de acest fel: A înfiinţat fond pentru o Reuniune Economică, fond pentru Casină română, fond şi izvor de asigurare a şcoalei române cu 4 învăţători, fond protopopesc gr.-or. şi gr. cat. şi altele, — toate în linişte, în tăcere, aproape pe nesimţite.

Anul trecut a făcut din al său un fond de 10.000 cor. din a cărui venit Societatea de teatru să premieze şi publice piese teatrale româneşti şi să premieze adunare de cîntece poporale, — că, uite, tineretul poporului ar juca teatru şi nu prea are ce, şi ar concerta şi nu prea are ce cînta. E o trebuinţă culturală la a cărei încuragiare nimenea nu s'a prea gîndit aici la noi în ţară. Dl Dr. Mihu venì să-'i dee ajutor şi să-'i pregătească un mai bun viitor.

Mai nou apoi s'a văzut, că întreagă dezvoltarea noastră culturală, economică, naţională şi politică, e însufleţită şi călăuzită mai mult ca prin ori-cari alte mijloace, prin gazetele (foile) ce le avem. Dar mai ales în viitor, într'un viitor nu prea depărtat, gazetele vor fi aproape singurele noastre trimbiţi trezitoare la vrednicíe, ţiitoare a bunului în suflete, îmbărbătătoare, călăuzitoare! Că încolo zilele maştere ce trăim, o, cît de mult cearcă să ne lege de mâni şi de picioare pe toţi cari ar fi chemaţi a o face asta cu graiul, cu pilda, cu fapta! Gazetele bune vor fi ca mâne străjile cele preţioase a tot ce avem scump şi sfînt ca neam, chemătoarele la căile bune, împintenătoare spre tot ce e frumos şi folositor pentru viaţa şi dezvoltarea noastră ca popor.

Şi gazetăria însă, la noi, au făcut'o, şi o mai fac şi azi, — afară de prea puţine abateri, — oameni ce s'au simţit atraşi de nobila chemare, fără a avea pregătirile deosebite ce s'ar cere, — cam cum a fost cu înfiinţarea şi conducerea băncilor noastre mai ales prin preoţi şi laicí în ale finanţelor!

Ca să aibă însă un viitor, şi pentru ca gazetăria noastră să se ridice la nălţimea la care va trebuì să stee, — e lipsă a să purta ceva grijă de pregătirea de buni gazetari şi grijă de soartea lor. Ca aşa să aibă tot mai mulţi şi mai vrednici fii ai neamului voe a păşì pe calea aceasta. Să nu mai fie gazetăria, cam cum e, o Cenuşotcă, frumoasă dar neluată în samă..

Cel-ce la această înălţare a statului gazetarilor români la noi să gîndeşte, om luminat şi cu vederi în viitor este!

Şi iarăşi dl Dr. Mihu e, care s'a gîndit şi la această mare trebuinţă a neamului, — şi cu datul de 20 Iulie n. curgător, *a făcut o fundaţiune de* **25.000 cor.** pentru ziariştii (scriitorii la foi) români dela noi. Chemarea fundaţiunii o află cetitorul deplin mai jos. Acì pomenim numai, că ea vrea: să fie începutul unei fundaţiuni mari, din care să se ajuture creşterea de ziarişti buni şi să se poarte grijă de ei în zilele neputinţelor lor şi de familiile, ori orfanii lor.

Vrednicía ziariştilor azi în viaţă va putea face, ca fundaţiunea dlui Dr. I. Mihu, care e o strălucită *punere de piatră fundamentală la cea mai tare cetăţue din care să se ducă luptă aprigă şi spornică pentru înălţarea culturei române şi întărirea sufletului românesc*, — să ajungă cît mai curînd a-'şi putea întrupa nobila ţintă!

Ajute Dzeu acestei munci, iar cel-ce în chip aşa strălucit arată că o are la inimă şi îi arată cărarea — dl Dr. Mihu la mulţi ani să trăiască, ca însuşi să vadă întrupată ţinta fundaţiunei sale!

Scrisoarea de danie a dlui Dr. Mihu.

Iată scrisoarea cu care dl Dr. Mihu face dania sa pentru Fundaţiunea ziariştilor români dela noi:

I. Fac un dar începător de 25'000 cor. pentru întemeerea unui „Fond al ziariştilor români din Ungaria“.

II. Sporirea fondului să face: 1. Adaugând an de an a 4-a parte a cametelor la capital. 2. Prin daruri de bună voe pentru acest fond. 3. Din venitele confenţelor, festivalelor şi petrecerilor ce să vor arangea în folosul acestui fond. 4. Din taxe ce le-ar da ziariştii.

III. Chemarea fondului e: 1. A ajuta pe ziariştí (scriitorii la foi) români cari au la trecutul lor o muncă cinstită şi rodnică, fără privire la direcţia (părerea) lor politică, dacă au ajuns la neputinţă prin morb ori bătrîneţe. 2. Ajutorarea văduvelor şi orfanilor unor asemenea ziariştí. 3 Ajutorarea ziariştilor români pentru călătorii de studiu (de învăţare, de desăvîrşire) în ţări străine.

IV. Chivernisirea fondului să face prin o epitropie de 5 membri.

V. Aflându-să de lipsă, epitropia să poate sporì cu 2 membri, aleşi pe timp hotărît de ziariştí în lucrare.

VI. De s'ar înfiinţa, cu vremea, pe temeiu legal, un Sindicat (o însoţire) a ziariştilor români din patrie, epitropia poate preda aceluia paza averii după statute.

VII. Intîia epitropie o numeşte în persoanele dlor: Vasile Goldiş, Dr. Valer Branisce, Octavian Goga, Dr. I Lupaş şi Ioan Agîrbiceanu.

VIII. Ingrijirea valorilor (averii) fondului o încredinţează băncii „Ardeleana“, care o va face asta gratuit.

IX. Ajutoare din Fond numai atunci să vor putea da, cînd capitalul va fi ajuns la îndoit de mare cît e azi.

Iată rînduelí pline de cinste şi înţelepciune. Punctul din urmă apoi, e o chemare către ziariştii înşişi, ca, făcînd precum să cere în punct 3 a aliniei II. să grăbească a avea această îndoire, ba înzecire a capitalului, pentru a putea pune mai repede decum s'ar crede, fundaţiunea în lucrare!

Dr. Mihu la dnii Khuen şi Tisza.

Incă înainte de alegeri să vorbea prin Orăştie, ca despre lucru hotărît, că nu peste mult timp va avea loc o întîlnire între ministrul preşedinte Khuen-Héderváry, şi groful Tisza, cu dl ***Dr. Ioan Mihu,*** *luminatul fruntaş român al acestor ţinuturi.*

Nu că doară dl Dr. Mihu ar căuta ori ar dori acea întîlnire, ci fiindcă cei doi fruntaşi ai politicei maghiare, ei doresc să audă părerile fruntaşului român, despre care au auzit multe bune, şi îndeosebi că n'ar fi aşa „extremist“, ci mai aşezat în socotelile sale şi în politică.

Nainte de alegeri această întîlnire nu s'ar fi putut, căci dl Dr. Mihu nu să putea expune la poveştile şi tîlcuirile ce s'ar fi legat de întrevederea dsale în preajma alegerilor, cu politicii unguri numiţi.

Acum că zgomotul alegerilor s'a mai aşezat, şi întîlnirea a putut avea loc. Ea s'a şi întîmplat Simbăta trecută şi Luni în săptămîna asta.

Precît s'a putut afla, dl Dr. I. Mihu a arătat cari ar fi părerile dsale personale asupra felului în care s'ar putea face o îmblînzire a stărilor războinice ce dăinuesc azi între Români şi Un-

guri, o îndulcire a împreunei lor veţuiri. Şi ci-că dsa a apăsat îndeosebi asupra părerii, că pentru a ajunge la o mai bună înţelegere, cerinţa cea mai dintîi ar fi, ca ***să se chezeşuiască fiinţa şi libera lucrare a partidului naţional român din Ungaria.***

Nouă ne e destul să ştim atît, pentru ca să vedem şi să simţim, cu deplină linişte sufletească, că în dl Dr. Mihu, puterniciii politici maghiari, n'au găsit ce ei au căutat: un bărbat care să le sară în ajutor a zdrobi lupta politică a Românilor, ci pe unul care, deşi cu forme domoale şi cu tact, a sărit chiar în apărarea acestei lupte atît de drepte pentru viaţa şi desvoltarea unui popor.

Din cît să ştie pân' acum despre această întrevedere, numai această încheere să poate scoate!

UNELE—ALTELE

Pripirea celor dela „Lupta".

Noii redactori ai „Luptei", nişte tineri intraţi în slujba lui Birăuţiu, publică în numărul de Marţi al „Luptei" un raport despre dieta din Pesta şi spun cu faţa speriată cam următoarele: ...Pe o laturе vedem lîngă olaltă pe dnii Dr. Mihali, Dr. St. C. Pop şi Pherekide, preşedintele dietei din Bucureşti, — iar de altă parte pe: V. Mangra, C. Burdea şi, ni-i ruşine s'o spunem... pe dl Ioan Mihu.

Adecă, mă rog, au văzut pe-o clipă pe dl Dr. Mihu stînd aproape de Mangra şi Burdea, şi prin asta agerii redactori îndată au văzut că nici dl Dr. Mihu n'ar fi mai bun ca Burdea şi Mangra... Şi asta o spun — cu ruşine.

A doua zi „Tribuna" aduse apoi vestea frumoasei fundaţiuni făcute de dl Dr. Mihu pentru gazetarii români (de care scriem în fruntea foii) şi că ce a spus dsa politicilor Tisza şi Khuen. Şi acum trebue să spunem noi cu ruşine, că ce lipsită de tact a fost „Lupta", cînd s'a pripit a publica vorbele sale „de ruşine" la adresa unui bărbat ca dl Dr. Mihu, pe care nici pe departe nu-l cunoaşte.

Dl Dr. Mihu aşa e în atingerile sale cu oamenii: stă de vorbă şi cu bunii şi cu răii, şi cu cinstiţii şi cu mişeii, fără să poţi macar ghici, că atunci cînd stă de vorbă cu tine, el te preţueşte, ori te judecă şi-ţi ispiteşte numai toate cutele sufletului tău! Noi am văzut pe dl Dr. Mihu stînd de vorbă cu cei mai aprigi duşmani ai săi, zimbind, aproape glumind cu ei, parc'ar fi la sfat cu oamenii săi buni. Dar pentru aceea părerea sa asupra unora şi altora nu o schimbă, nu o înrîureşte o strîngere de mână, un schimb de vorbe, o şedere de o clipă la o masă.

Aurul îl poţi lăsa să vină în atingere cu tina, că tina nici nu poate să se lipească de el, decum ca el tină să se facă! Omul de omenie, chiar învîrtindu-să printre mişei, tot de omenie rămîne, întocmai precum sunt mişei, cari şi luaţi între oameni de omenie, tot mişei rămîn, şi dacă azi nu, mîne tot iese la iveală că-'s mişei.

După alegeri.

La Şibişel crîşmarului evreomaghiar N. gy Lajos, făptuitori necunoscuţi i-au spart Dumineca trecută ferestrile, — ba ci-că ar fi tras şi focuri de revolver asupra casei lui.

Unii cred că e fapta unor duşmani personali ai lui, alţii că e a unora cari nu-'l mai pot suferi dela alegeri încoace.

*

— Lui Nicolae Oltean lui Ille din Vinerea, i-au tăiat de curînd într'o noapte 40 altoi de măr, 10 de nuci şi 100 altoi de pruni, toate de 3—4 ani de bătrîne, făcîndu-'l pagubă cel puţin 300 cor.

*

Primim spre publicare următoarele şire:

»Un ţăran din Vaidei făcînd ceva ponoslu la pretura (solgăbirăimea) din Orăştie, treaba lui neputînd fi isprăvită la pretură, ci trebuind dusă la judecătorie, dl fibirău i-a zis omului: Mergi la judecătorie cu advocat. Ia-'ţi pe domnu *Dr. Déák* ori pe *Dr. Pataki*".

»Întreb eu pe dl Fodor, din ce pricină pune dsa pe dl Dr. Déák într'o cumpănă cu Dr. Pataki? Cum de au înaintea dsale acelaşi preţ?

»Românul a primit sfatul şi s'a dus la — dl Dr. A. Vladi«

*

Români! Nu uitaţi, că mai mult ca ori-cînd, azi fiecăruia trebue să vă poruncească sufletul vostru: *Român la Român!* Şi tot bănuţul ce poţi, nimănui altuia să nu-'l dai, decît la Român adevărat, care în zilele grele pentru neam, şi-a arătat inima ţinînd cu neamul său!

*

Indreptări.

Din cercul Ighiului primim dela un fruntaş următoarea îndreptare:

»In broşura »Lupta noastră dela *Ighiu*", pe laturea 47 s'a strecurat o greşală, şi anume între cei cari sunt puşi că *n'au* votat din Bucerdea-vinoasă ung., figurează şi Onisiu Florea, ceea-ce nu răspunde adevărului. Fruntaşul Onisiu Florea *a votat cu candidatul naţional Dr. Al. Vaida* şi e unul dintre cei mai de suflet Români din Bucerdea!

Bucerzenii s'au purtat cu toţii bine, afară de primarul Ioan Truţia, care şi-a ispăşit păcatul. Tot Bucerzenii au iscălit şi petiţia (recursul la Curie), între acestea şi numitul Onisiu Florea, care dela împărţirea broşurei nu mai are pace de consătenii săi, şi el nu poate suferi o aşa pată pe numele lui«.

Publicăm cu plăcere această îndreptare a greşelei din Broşură. Scriitorul sigur n'a făcut'o cu voia voia şi îşi cere iertare cinstitului Român pentru greşul faţă de el!

*

In numărul 25 al „Libertăţii" s'a publicat o scrisoare din Galda-de-jos, scrisă de o mână ţărănească, pe care crezîndu-o dreaptă, am dat cuprinsul ei. Aflăm că s'a făcut mare nedreptate dlui preot Aureliu Hulea, care nu e vinovat de nimic din cîte i-să ascriu în acea corespondenţă. Dsa ţinîndu-se de cercul de alegere al Aiudului şi primind vestire dela conducătorii comitatenşi că Românii să stee de-o parte şi să nu sprijinească pe nici unul din cei doi candidaţi maghiari, dsa *aşa* a purces: n'a mers deloc la vot. Şi alegătorii din sat, afară de cîţi-va cari n'au ascultat, au rămas acasă. A avut dară ţinută la loc, corectă, în afacere şi nici odată, de 23 ani, de cînd e preot, purtarea dsale românească nu a lăsat de dorit!

Tot atît de mult sunt învinuiri venite dele un răutăcios duşman al dlui preot şi celelalte învinuiri din scrisoare. Nu numai că treburile şi averile bisericeşti n'au suferit sub conducerea dsale, dar au sporit şi au cîştigat.

Ne pare rău că unii oameni, duc în greşală redacţia a publica neadevăruri, că acelea ţin iacă o zi două şi dreptatea iese la iveală.

Foile nu-'s pentru aceea ca unii alţii să facă prin ele mici răutăţi, şi rugăm pe cei-ce ne scriu, să fie aspri în alegerea adevărului, că altfel îi descoperim publicului pentru scrisori cu cari ne duc în rătăcire!

Dl preot Hulea s'o citească de netipărită scrisoarea aceea şi fie sigur de stima noastră şi a tuturor celor buni.

*

La articolul »Vînzătorii dela Trăscău« din Nrul 23 şi 28 primim următorul răspuns:

„E drept că n'am fost la alegere la Trăscău şi îmi pare rău că n'am fost, dar cauza adevărată e: că cu cîteva zile nainte îmi murise un fiiu ce era să-'mi fie sprijinul meu şi al familiei, — fapt care mi-a rupt izima şi m'a pus bolnav în pat. Asta e cauza adevărată a lipsirii mele!"

Ponorel, 20 Iul. 910.

Nic. Coroiu, preot.

Foile „Lupta" şi „Poporul Român"

înceată a mai fi ale partidului naţional român.

In jurul foilor pân'acum naţionale din Budapesta, iarăşi să petrece un lucru urît.

Ele au fost, dela scoaterea ziarului „Lupta" încoacea întreprinderea literară-politică a partidului naţional şi erau privite de obşte ca foile partidului. Cîţiva dintre deputaţii grupului aveau supravegherea redactării foilor.

Din capul locului însă fondatorii „Luptei" au făcut o mare greşală: s'au legat că tipăresc foile la Dimitrie Birăuţiu, care le-a ştiut lega prin contract aşa preţuri, încît dintru început era de prevăzut că nu vor putea suporta greul speselor de edare a foilor. Un fost redactor scrie în „Tribuna" că li-să lua dela *1500* până la *2500 cor.* pe săptămînă pentru tiparul foilor (5 numeri de „Lupta" şi 1 număr „Poporul R.), afară de cheltuelile de mărci postale, etc. Aşa, fireşte, că nu puteau s'o ducă nainte. Tot cît s'a adunat la începutul anului, cînd publicul, precum să ştie, omora cu dragostea noul ziar, şi cînd a avut el cea mai bogată roadă de abonamente, li-s'a dus pe gîrlă în jumătate de an! Ci-că 76.000 cor! Văzînd că le e prea scumpă această întreprindere şi-i ameninţă cu mari perderi, deputaţii umblau cu gîndul a înceta scoaterea ziarului „Lupta". Atunci însă a ieşit la iveală D. Birăuţiu şi s'a îmbiat a le scoate el foile, purtînd toate cheltuelile lor, numai să-i dee lui dreptul a primi el toţi banii ce vin pentru aceste foi dela abonaţi şi din inserţiuni, că le dă încă el 15.000 cor. să-şi plăteasaă cheltuelile de redacţie! Ciudat lucru. Acum cînd scăzuse venitele ziarului, acest domn află că de-aci încolo le poate susţinea, iar până avură venitul cel mare, rod al însufleţirii începutului, acela nu fu deloc de-ajuns, ci ducea pe editori la sărăcie!

Deputaţii, speriaţi de cheltuelile mari ce să arătase pân' aci cu foile, au greşit de au stat de nou de vorbă cu vestitul Birăuţiu, şi i-au zis: Fie. Dacă te legi că le scoţi, îţi dăm dreptul a primi tu toţi banii ce vin pentru ele! Nouă ne rămîne supravegherea asupra redactării lor. Noi îngrijim de partea sufletească a lor, tu de partea materială. Dar nimic mai mult. Eşti administrator (chivernisitor) al lor în cele materiale: cumperi hîrtia, grijeşti tipărirea, expedarea (trimiterea pe postă) şi fă ce vrei cu banii ce vin pentru ele, pe noi nu ne privesc.

Dar, fireşte, pentru asta, proprietar al foilor rămîneau deputaţii, adecă „delegaţiunea" (comisia) numită din sînul lor, cu atît mai vîrtos că şi cauţiunea pentru foi, vre-o 21.000 cor., era depusă de ei la instanţa de lipsă.

Lucru limpede: Lui D. Birăuţiu i-s'a dat dreptul peste bani, avînd să îngrijească de tipărirea foilor, dar redactarea lor, şi stăpînirea peste ele ca foi, peste tot o aveau tot cei din comisia numită de deputaţi.

Birăuţiu, vestitul Birăuţiu, însă, nu s'a mulţumit cu atît! După-ce s'a văzut urcat în treapta de editor, îngrijitor material al celor două foi, a început a să întinde mai departe şi a cerca să se facă stăpîn şi peste redacţie! A început a păşi tot mai îndrăzneţ şi faţă de redactori, a să socoti cel puţin de-opotrivă cu ei, ori chiar mai presus de ei! Că, vezi dta, ci-că el le da — pânea! Un redactor ce să preţueşte, nu să poate supune însă unui biet de Birăuţ, mai ales ştiind că el nici nu are stăpînire asupra redacţiei, ci comisia de deputaţi! Că ei nu-s slujbaşii lui Birăuţiu, ci ai partidului deputaţilor nostri.

Săptămîna trecută au ieşit la vedere şi pentru marea obşte stările nesănătoase ce au urmat din această legătură a fruntaşilor nostri cu binecunoscutul Birăuţiu. Doi domni din redacţie, avînd ceva vorbe cu el, Birăuţiu a păşit ca mare domn al lor şi a cerut dlui Dr. Lucaciu să-i dee „satisfacţie" pentru vătămările ce i-ar fi făcut acei doi redactori, cari l'au bănuit că el sfătueşte pe cîte un redactor responzabil să nu primească răspunderea pentru cîte un articol. Şi fiindcă dl Dr. Lucaciu nu putea, şi singur nu ştia cum să facă pace în o ceartă în urma urmelor mică, personală şi neînsemnată, ba nici îi era chemarea a fi judecător în astfel de nimicuri, — dl Birăuţiu s'a făcut însuşi judecător şi a spus: De azi încolo dela aceşti doi redactori nu mai primesc manuscris, nu mai tipăresc nimic în foi!

Paff! Adecă să făcea stăpîn peste însaşi redactarea foilor, care nici odată nu i-a fost încredinţată lui!

Dl Dr. Lucaciu, ca mai marele redacţiei, a cerut cu tărîe tipografului Birăuţiu să tipărească numai decît tot ce vine din redacţie, căci el n'are drept a porunci redacţiei ce să dee la tipar, dar Birăuţiu nu s'a supus, a respins de nou! Atunci dl Dr. Lucacin i-a scris:

Dle Birăuţi! Ce faci, e foarte incorect (greşit). Reîntră-ţi în fire!

Nu mesteca trebile de obşte cu trebile dtate private!

Budapesta 18 Iulie 1910.

Dr. V. Lucaciu.

Aş! Nici vorbă. Birăuţiu s'a pus de către pădure. Nu vrea să mai ştie de nime mai mare peste el!

Atunci dl Dr. Lucaciu, ca încredinţatul clubului deputaţilor peste foi, a dat de ştire marei obşte prin „Tribuna" din Arad, că dsa a dat poruncă de *oprire* a să tipări mai departe foile clubului! *Nici acestei porunci dl Birăuţiu nu s'a supus!* Ci şi-a găsit el doi tineri cari să-'i scrie la foi şi mai departe *şi le scoate cu dela sine putere,* peste voia şi ştirea adevăratei redacţiuni, *contra poruncii adevăraţilor stăpîni!*

Dl Dr. Lucaciu a dat îndată de ştire marei obşte: că foile ce mai ies la Pesta, din săptămîna trecută înceace sub numele foilor partidului: „Lupta“ şi „Poporul Român“, *nu mai sunt foile partidului*, ci poartă numai prin volnicia tipografului numele vechi al foilor partidului!

Ce i-a păsat lui Birăuţiu de astă vestire a dlui Dr Lucaciu! A trecut peste ea cu călciile şi — dă-i foi mai departe!

S'a telegrafat după Dr Vlad, care e proprietarul foii „Poporul Român“ şi care are depusă şi cauţia foilor (cele 21.000 cor.). Dl Dr Vlad a mers la Pesta şi — n'a putut aduce nici dsa la rînduială pe Birăuţiu! El nu mai cunoaşte şi recunoaşte domn pe nime peste acele foi, decît pe sine singur!

In urma acestei neizbînde de a-'l aduce la supunere şi rînduială, dnii Dr. Vlad şi Dr. Lucaciu, ca încredinţaţii clubului deputaţilor şi stăpînii adevăraţi ai foilor „Lupta“ şi „Poporul Român“, publică următoarea vestire către obştea mare:

„In treaba redactării şi a publicării (scoaterii) ziarelor „Lupta“ şi „Poporul Român“, **am făcut tot ce să putea pe cale pacinică** pentru asigurarea **dreptului de proprietate,** precum şi pentru scutirea lor de ori-ce **amestec nechemat,** — avînd în vedere mai presus de toate intereresele şi cinstea cauzei naţionale.

După-ce însă încercările pacinice n'au dus la sfîrşitul dorit, s'au făcut paşi pe calea legii, pentru asigurarea dreptului de proprietate şi editură! Iar până cînd vom reuşi să validităm aceste drepturi ale partidului naţional român şi să-'i asigurăm dreptul de singur stăpîn în ce priveşte redactarea şi publicarea foilor, pân' atunci vestim că:

delegaţiunea (comitetul) de redactare al comtetului central, rîndue încetarea publicării numitelor ziare!

Aducem la cunoştinţa onoratului public cetitor, că: **dacă, cu toate acestea, să va urma în chip volnic,** publicarea ziarelor numite, acestea **nu sunt a să socoti ca foile partidului naţional român!**

Budapesta, 26 Iulie n. 1910.

Delegaţia de redactare a comitetului partidului naţional român şi a clubului deputaţilor naţionali:

Dr. A. Vlad Dr. V. Lucaciu.

Am ajuns dară acolo, ca partidul naţional, să fie silit a căuta pe calea legii, prin proces, să-'şi asigure dreptul de *singur stăpîn* peste redactarea foilor sale, după ce cutezătorul Birăuţiu s'a pus şi el, alături de partid, stăpîn peste redacţia foilor, unde nu i-a dat nimeni stăpînire! Nici Dr. Vlad, nici Dr. Lucaciu, nici toţi fruntaşii partidului aflători în Pesta, nu-'l mai pot aduce la supunere!

Oare de ce? Lumea bănueşte un rău mai departe mergător. Chiar acum renegatul Mangra cu desperatul Slavici, dat şi el lui Mangra, să silesc să întemeeze o foaie nouă în Pesta, care să slujească politica de maghiarizare alui Tisza, Burdea şi a toţi duşmanii bietului nostru neam. Le venea foarte bine să poată *nimici* întîi unele foi naţionale, ori prin provocare de scandale în jurul lor, să nască scîrbă şi durere în sufletele române, ca cu atît mai uşor apoi ei să poată pescui în tulburele şi jalea din inimile noastre! Le venea bine ca foile din Pesta să fie nimicite, ca apoi să înceapă ei munca lor neagră. Să va vedea în curînd — ne temem că prea curînd, — nu cumva Birăuţiu le-a făcut, cu ştire ori fără ştire, această slujbă!

Marea noastră obşte de-ocamdată să ştie: foile din Pesta „Lupta“ şi „Poporul Român“, întrucît vor mai ieşi, *nu mai sunt ale partidului naţional,* ci uneltele unui răzvrătitor, care le-a zmuls din mînile stăpînilor, şi ca mâne nu ştim în a cui le va da!

Potop nou.

In anul acesta Dumnezeu a pus la grea încercare omenirea. A trimis atîtea nenorociri asupra ei, încît bieţii muncitori nu mai înţeleg rostul întîmplărilor. Nenorocirea cea mai groaznică, a fost potopul, ce l'a trimis acum a treia oară. Incă astă iarnă, în luna Ianuarie înecă ploaia grozavă un colţ de ţară din Francia, între care şi mîndrul oraş Paris, a cărui străzi vre o două săptămîni au purtat pe valurile apelor luntrile.

După Francia, ajunsă la rînd ţara noastră, şi în întîiul rînd nenorocitul Bănat. Potopul de aici ni-e în vie aducere aminte.

Acum veştile iar spun de-o nenorocire la fel, care de data asta a nimicit un alt colţ al ţării noastre: colţul dela Miară-noapte şi mai ales comitatul Arva. Pustiirea de-aici n'a fost mai puţin groaznică, ca cea din Bănat! Un vifor uriaş, ca cel de de-asupra Bănatului, a nimicit Sîmbătă spre Dumineca trecută noaptea, tot rodul cîmpului în comitatul Arva, şi valurile fioroase au stricat drumuri, poduri, au dus colibela oamenilor şi-au înecat, au ucis între cele mai groaznice chinuri şi multe vieţi de oameni! Apa a pornit pe străzi şi bieţii oameni stau neputincioşi în faţa morţii! Chiar de-ar scăpa cu viaţa, traiul lor va fi de-acuma un trai prăpădit şi plin de nevoi. Locuitorii comitatului, în mare parte Slovaci, trăiesc mai ales din economie şi bucatele lor în rîndul întîi sunt grumpenele. Aceste au fost scobite de ploaie din pămînt, şi locuitorii ţinutului sunt în faţa unei groaznice foamete!

Iar mai nou vine vestea despre un nou potop care a înecat comitatul Solnoc-Dobîca, locuit în număr mare de Români. Potopul aici încă a avut jertfe în vieţi de oameni, şi după spusele unora numai în comuna Debricul-mare, sunt 14 morţi, ori, dupăcum scrie altă foaie, 42! Nenorocirea de aici e cu atît mai mare, cu cît de data asta a fost lovit de puterea Dumnezeiască un ţinut de zece ori mai sărac, ca Bănatul!

— Tot în zilele astea potopul a fost poate şi mai groaznic în Italia, unde case întregi au fost duse în alvia rîurilor şi au fost trimişi în gura morţii 50 de bărbaţi, iar cam 100 de inşi greu răniţi.

Viforniţa a răscolit şi adîncurile mărilor şi în largul apelor încă s'nu întîmplat multe nenorociri, între cari amintim, că în Marea-Baltică s'a cufundat un vaporaş cu cei 4 oameni de pe el!

Volnicii gendarmereşti.

La Lupşa.

Ni-să scrie: Tinerimea din Lupşa a arangiat o petrecere de vară, înainte cu vre-o două săptămîni, despre care s'a scris prin foi că ar fi decurs în deplină ordine şi bună rînduială.

Cu unul care am luat parte la această petrecere, nu pot să las neamintit o întîmplare, care nu arată întocmai buna-rînduială ce a domnit la petrecere. Şi iată cum s'a întîmplat. Sara a intrat în sală un gendarm, fără ca să fi fost invitat şi văzînd, că lumea nu-l bagă de loc în seamă, s'a gîndit să facă el din sala de petrecere nici mai mul n.ci mai puţ'n, decît — crijmă. Şi-a pus chipiul pe cap, a aprins ţigareta şi strigă ca un nebun prin sală: „itt én vagyok az úr!“ (aici eu sunt donm)!.. La 'nceput l'am rugat cu buna, ca să se poarte cinstit ori să ne părăsească, dar asta n'a folosit nimic, aşa că la urma urmelor am fost nevoiţi să chemăm pe un alt jandarm, ca să-l dea afară.

După întîmplarea aceasta, s'a gîndit „împănatul“ ca să-şi răzbune cît mai cumplit. Şi clipă potrivită a aflat c'o săptămînă mai tîrziu, cînd s'a ţinut o nuntă. Lumea tocmai ieşia din biserică cu alaiu, cînd iată gandarmul dela petrecere şi încă unul, năvălesc între popor şi merg spre steagul împodobit cu năframe şi cu o fundă tricolor, să-l zmulgă din mînile nuntaşilor. In clipa aceea nunul mare, Vasile Crişan, un om voinic, a pus însă mâna pe steag şi l'a zmuls iarăş din mînile gandarmilor cari au trebuit să se depărteze cu ruşine.

De-atunci însă nu mai avem linişte. Jandarmii mereu rup pantlicele din părul ferelor şi răpesc dela flăcăi brînele. Aşa am ajuns de ne pîngăresc portul strămoşesc volnicii jandarmi. Merg atît de peparte, încît cutează să între chiar şi în casele oamenilor pacinici şi să rupă tot ce-i în tricolorul nostru! Aşa cred ei, că stîng din noi iubirea faţă de neamul şi portul nostru. O nu! Niciodată. Forurile mai înalte ar fi bine, să iee măsurile de lipsă pentru a ne apăra contra volniciilor de felul acesta!

La Blaj.

In Blaj s'au plimbat Sîmbătă sara pe la 10 ore 4 studenţi universitari români pe uliţa de frunte a oraşului. Intr'un loc s'au oprit şi vorbeau liniştiţi, cînd iacă doi gendarmi zbiară pe ei că: să plece acasă! Tinerii voesc să dovedească că cine sunt, dar nu s'au putut înţelege de loc cu cei împănaţi! Au trebuit să între aci la un pretin ce locuia aproape!

Duminecă gendarmii s'au dus printre feciori şi fete şi le au zmuls brînele tricolore la vre-o 20 de inşi.

La Daia.

— In Daia-Română volniciile sunt şi mai mari, întrucît ele să îndreaptă chiar şi în contra inteligenţei române. In Dumineca trecută era să se ţină aici 2 prelegeri poporale, conduse de cercul Sebeş al Asociaţiunii. Cînd era să între oamenii din jur în sat, iată îi opresc gendarmii, sub motiv că fără de slobozenie dela pretură nici un „străin“ n'are drept să între în comună!

Dela alegerea dela Vinţ şicanări de acestea sunt la ordinea zilei. Gendarmii opresc chiar şi întîlnirile locuitorilor din comună şi nu îngăduie nici să cercetezi pe cineva!

*

La Zlagna.

Ceea-ce fac gendarmii pe aici, după alegere, nu mai e o volnicie simplă, ci este o volnicie rară! Iată de ce:

După alegerea dela Ighiu, s'au împărţit între alegătorii cercului o cărticică numită: *„Lupta noastră dela Ighiu“*, ieşită în tipografia »Libertăţii«.

E o cărticică nevinovată, care descrie pricinele căderii noastre la această alegere, şi la urmă dă în adaus »Lista neagră«, în care sunt înşiraţi cu numele toţi vînzătorii de neam.

Aceasta n'a plăcut vre-unui perdut din Zlagna, şi a alergat iute şi degrabă la jandarmarie, rugîndu-o să confişte (să iee) toate cărticelele împărţite între alegători, că, vezi Doamne, acelea primejduesc buna rînduială şi surpă temeliile — «statului»... Şi jandarmaria a început să caute în ruptul capului după cărticele!... Pe semne, oamenii au voit să le facă niţel năcaz şi au ascuns atît de bine cărţile, încît împănaţii n'au fost în stare să găsească nici una!

Dac'au văzut că aşa nu merge treaba, au căutat după acela, care a împărţit cărticelele. Şi aici au avut noroc mai bun. Un biet scriitor dela »Zlăgneana« *G. Paul,* de frică că l'or mînca jandarmii, a mărturisit, că în Zlagna cărticelele le-a împărţit Stefan Corpade a Anii.

Acesta a fost chemat înaintea gendarmilor, unde a spus fără frică că da, el a împărţit cărticelele, dar n'a făcut prin aceasta nici o crimă, fiind acelea nişte cărţi nevinovate şi până acum neoprite de procuror! La întrebarea, că de unde a primit acele cărţi, inimosul nostru frate a spus'o liniştit, că dela dna Aurelia Beşa, bineştiind că tot lucrul nu va avea urmări, fiind numai o volnicie a gendarmilor din Zlagna.

Ar fi bine, dacă s'ar face arătare în contra gandarmilor volnici, că ei *n'au avut drept să confişte acele cărţi, până cînd n'au primit pentru asta vre-o hotărîre judecătorească!* Numai cu hotărîre judecătorească în mînă pot merge să ceară la oameni darea cărticelelor! *C.*

DIN STRĂINĂTATE

Dintre ţările străine cea mai nenorocită e iarăşi Grecia. După-cum să scrie de-acolo, armata e în mare ferbere şi chiar ofiţerimea e neîndestulită cu starea lucrurilor. In 18 Iulie, noaptea, artileria (tunarii) au făcut o mare manifestaţie în contra ministrului de războiu şi au pretins, ca să-şi dea abzicerea şi guvernul să declare războiu Turciei. O parte din tunari a voit să străbată la tunuri, şi punînd mâna pe ele să ducă la îndeplinire dorinţa sa, adecă cu puterea să siluiască pe ministri să facă după placul lor.

Văzînd ministrul de războiu, că nu poate linişti armata, a chemat telegrafice pe regele în capitala ţării, în Athena, aflîndu-se el în alt oraş, unde petrecea vara. Regele dimineaţa la 4 ceasuri a şi venit şi a ţinut soldaţilor o vorbire aprigă, în urma căreia o parte din soldaţi s'a rentors la casarmă, iar altă parte a apucat drumul munţilor.

Din alte izvoare aflăm că în Turcia încă ar fi mare ferbere. Trimisul ei în Grecia i-a descoperit, că ţara aceasta s'ar pregăti de războiu.

Afară de Grecia, mai are apoi val ţara turcească şi cu Macedonia, respective cu Bulgaria, deoarece bandele vechi s'au stringuit din nou şi aprinzînd la sate şi omorînd la turci, primejduiesc pacea din ţările balcanice. Faţă de mişcarea aceasta, Turcia a luat toate măsurile de lipsă şi a adunat armată mare şi la marginile Bulgariei.

Din pildele altora.

Cît de multe am putea noi învăța din viața și faptele altor oameni, dacă numai puțin ne-am da mai bine sama de adevărul, că: a învăță din pățăniile altora, e înțelepciune.

Uite ce învățătură frumoasă putem trage din următoarea pildă, întîmplată în Elzația, (o parte a țării nemțesti, ruptă la 1871 din Francia și locuită în mare parte și azi tot de Francezi).

De-atunci s'au scurs peste 40 de ani, dar Francezul rămas în Elzația n'a putut uità vremurile de mărire națională și nu s'a putut împăca cu gîndul, ca el, Francez născut, să fie supus Neamțului și să 'nvețe limba și obiceiurile acestuia! Și de puterea de viață, de împotrivirea fără de păreche a Francezilor, s'au sfărîmat toate încercările de cutropire a Nemților. Francezul din Elzația și după 40 de ani de luptă tot Francez a rămas! Ba astăzi își iubește și mai mult limba și obiceiurile neamului său.

Deunăzi un negustor francez din un oraș al Elzației, din Strassburg, a trimis ceva marfă unui alt negustor german, care ceruse acea marfă, și i-a scris nota despre marfă în limba franceză. Neamțul supărat foc pentru cutezanța Francezului de a scrie în limba maicei sale, a respins, n'a primit marfa, și la urma urmelor lucrul a ajuns la judecată, făcînd neamțul arătare de-adreptul cancelarului împărătesc, despre pățania sa! Să vede, că cancelarul a fost însă mai cuminte decît el, și i-a răspuns telegrafic un singur cuvînt: „*Unsinn*“, adecă e „lucru fără minte“ ceia-ce faci.

Și-acum să ne 'ntrebăm, oare noi Românii, ce-am putea învăță din toate acestea? Că, la urma urmelor, amîndoi, și neamțul și francezul a făcut lucru frumos, cînd și unul și altul a voit să apere dreptul limbei sale! Apoi: *noi să facem cum a făcut și unul și altul!* Să ținem la limba noastră și să nu ne sfiim a vorbì și a scrie românește, în fața nimănuia! Despre cel-ce știm, că știe românește și vrea ceva dela noi, să-i cerem să ne scrie și să ne vorbească în limba noastră! Cînd noi vom scrie altora, tot așa!

Cînd așa vom purcede, vom dovedì potrivnicilor nostri, că suntem un neam de oameni bravi, care își prețuește bunurile sale naționale, iar ei vor recunoaște-o atunci, că e cea mai mare prostie să vrei să-'i iei cuiva limba! Dar numai atunci!

Pentru gimn. din Brad.

In Cetea adunîndu-se cîțiva frați de-ai nostri la o petrecanie de casă, și-au adus aminte și de gimnaziul din Brad și de nizuința lui spre înălțare și l'au ajutorat în chipul următor:

Dl și dna Novac A.-Iulia	4 cor.
„ „ Teconția „	4 „
V. Bărbier, înv.	1 „
Petru Raica	1 „
I. Dărămuș	1 „
Aleman Costea	1 „
V. Micudă	1 cor.
Cu totul lui	13 cor.

— Frații din America încă își aduc aminte de noi cei rămași acasă și ne trimit scrisori ce-ți storc lacrimi de durere, văzînd năcazurile ce spun că le petrec, și pe lîngă toate acestea dau darul lor bogat pentru școala românească!

Din St. Paul (Nord America) s'au trimis banii pentru gimnaziul din Brad dela următorii:

Josan Câmpean din Sebeș	5 cor.
Mihailă Josan din Sibișeni	5 „
Toma Josan „ „	5 „
Mihailă Gerbea din Cârna	5 „
Nicolae Ispas Brândusescu	5 cor.
Cu totul	25 cor.

— Din Cleveland-Ohio (Nord America) dl Ioan Budoiu ne trimite o scrisoare prin care ne vestește că la nunta fraților Nicolae Medrea din Cetea și Maria Crișan din Teiuș, la care dlui a fost naș, jocul miresei s'a jucat în folosul gimnaziului din Brad. Dlui ne spune, că deși nunta s'u serbat în 19 Februarie, totuși numai acum ne-o aduce aceasta la cunoștință, fiindcă lista pe care s'a scris numele nuntașilor s'a perdut. Dsa spune că trimite 65 coroane 25 fil., cari bani înse până la scrierea acestor șire, n'au sosit la noi.

— Tot din America mai primim o scrisoare dela dl Bințințeanu din Glasport Pa, în care ne scrie că în ziua de Paști adunându-se mai mulți laolaltă și-au adus cu drag aminte și de gimnaziul din Brad și însuflețiți de darnicia marelui român Vasile Stroiescu au dăruit și ei pe altarul culturii. Iată numele celor dăruitori:

George Bințințean	5·00 cor.
Ilie Slavu	2·25 „
Ilie Iancu	2·25 „
Vasile Comloșan	2·25 „
Ioan Moldovan	2·25 „
Nicolae Ovrigeanu	2·25 „
Nicolae Lazar	2·25 „
Sofron Pulca	2·25 „
Nicolae Bințințeanu	1·25 „
Vasile Munteanu	2·25 „
Nicolae Lăpădatu	1·25 „
Vasile Bosoșan	1·50 „
La olaltă	27·50 cor.

Acestea sînt jertfele cele mai noue, aduse pentru gimnaziul din Brad. Noi nu mai lăudăm pe mărinimoșii nostri frați, căci fapta lor să laudă de sine.

Primejdia slavă.

Mult să vorbește prin foi de „primejdia slavă“, care poate să nască printre țările din jurul slavilor o mare răscoire odată, și să schimbe fața mapei de azi a Europei. Teama aceasta e îndreptățită întrucîtva, fiind viața Slavă (Rușii, Sîrbii, Bulgarii, Croații, Cehii, Slovacii, Polonii, Rutenii.) un neam de oameni vînjoși și pe lîngă toată sărăcia, darnici, cînd e vorba de binele neamului lor! Țări uriașe, ca Rusia, popoare pline de viață, ca Cehii și Polonii, curagioase ca Sîrbii, Bulgarii, Muntenegrenii, cari formează neamul mare al Slavilor, pot fi de fapt primejdioase popoarelor ce le stau în cale. Mai ales că ținta lor e să se unească cumva cu toți și să formeze apoi o împărăție, cum alta în lume n'a mai fost!

Conducerea năzuințelor de acest fel al Slavilor, o are'n mâni Rusia, uriașul dela Miază-noapte, care pentru ajungerea scopului acesta măreț nu să'ngrozește a aduce ori-ce jertfă! Nu trece cu vederea un singur praznic mai mare în viața acestor popoare surori ori fiice ale ei, ca să nu le trimită cîte-un dar. Și ce daruri sunt acestea! Sute de tunuri, mii de puști, corăbii, vapoare de războiu și muninții din greu! E cea mai învederată dovadă aceasta, că Slavii și'n rîndul întîiu Rusia, ține cu mare cerbicie la ținta lor măreață. Inzestrîndu-se zi de zi cu cele trebuincioase de războiu, într'o clipă potrivită să poate lumea trezi între bubuituri de tun și zîngănit de spăzi!

Să nu mergem prea departe decît la întîmplarea de acu-i anul dintre Austro Ungaria și Sîrbia. Să putea oare-ca o țărișoară de 2—3 milioane de locuitori să se pună în față unei împărății puternice și bine înarmate, dacă nu simțea îndărătul ei încuragierile tătucului Nicolae II. Țarul puternicei Rusii? De sigur că nu! Și că nu s'a iscat atunci războiul grozav, se mulțumeste numai unei îndepărtate țări din Azia: Iaponiei, care mereu primejduia politica Rușilor acolo și amenință și ea cu războiu.

Mai nou însă, veniră vești, cari pot să îngrijoreze iar lumea de primejdia slavă! Ca din senin s'a afflat, că între Rusia și Iaponia s'a legat pace, pe zeci de ani.

Însănătatea acestei păci e îndoit de mare. De-acum înainte liniștea Rusiei în Azia îndepărtată e sigură și tocmai din pricina aceasta, ea va puteà să-și adune puterile ce le cheltuià până acum în Azia în dragă voie pentru a-și aduce la îndeplinire politca primejdioasă în Europa, în Balcan, în țărișoarele dela miazăzi de țara noastră. Unirea Slavilor dela Miază noapte cu Slavii dela Miazăzi, e un vis iară mai aproape de întrupare în capurile politice slave. Pedeca e numai pământul locuit de Români și de Maghiari, cari cad între Slavii de sus și cei din jos.

Aceste două neamuri le stau în cale și sânt în întîiul rînd primejduite, prin năzuințele slave de cari vorbim.

Și acum, acum am ajuns la un punct de o însămnătate mare. — De zeci de ani predică unii politicieni Unguri despre „primejdia slavă“ și strigă poporului românesc, ca să lase dușmănia și să dea mâna cu ei, căci numai astfel s'ar putea apărà ca să nu fie înghițiți de marea de slavi! Aceste vorbe sânt surtucul, in care să învălesc toți, cari vor să facă „pace“ între noi și Maghiari. Indeosebi politicii maghiari să arată isteți ai focului cînd vorbesc de primejdia asta slavă. Ei zic: „E rău, măi Români, și de noi și de voi! Dar ca să fie bine, trebue să facem să crească nația ungurească din Ungaria mare, mare! C'atunci o Ungarie tare, e scut bun și pentru România voastră!

Și felul acesta de gîndire să pare că a prins în mrejele sale și pe renegați ca Mangra, care zice că și el, slujînd lui Tisza, vrea binele — Românilor. Mîncași-ar friptă înțelepciunea asta și creerul din care iese!

E drept, că primejdia slavă e mare și pentru noi și pentru Unguri. Dar în fața acestei primejdii, ce e mai firesc, ca a-și da aceste neamuri mâna de frăție și întovărășire pentru apărarel? Și noi Românii am face-o asta bucuros. Dar politicii maghiari zic: Oho, asta numai așa să poate, ca voi să vă contopiți în noi, ca cu atîta mai tari să fim noi!.. Și fiindcă noi nu ne învoim să fim așa ușor înghițiți de crocodilul maghiarizării, — apoi hai cu războiu mare asupra culturei noastre, asupra limbei noastre, asupra întregei noastre ființe!

Așa apoi, da, primejdia slavă de care atîta vorbește azi lumea iară, și Tisza a declamat de ea în dietă și în vorbirile sale prin țară, — e drept că e mare, că nu află pe aceste două popoare umăr la umăr, ci — luate de cap!

Dar de e mare această primijdie slavă, apoi noi așa simțim, că ea nu pentru noi e mai mare, ci chiar pentru Unguri, cari înmagazinează mereu ură în inimile popoarelor nemaghiare prin șicanele pe care politicii lor scurt văzători le fac mereu acestor popoare!, încît într'o vreme de grea cumpănă foarte mulți Români vei afla cari vor zice: dacă e să pier, și să aleg că ce să mă fac: mai bine Muscal decît Maghiar, că cel puțin m'am înecat în o mare, nu în o baltă de broaște!

Credința noastră tare însă e, că nu vom ajunge să vorbim nici odată așa, ci că noi Românii vom trăi pe pămînturile pe care ne-a sădit Dzeu, ca *Români*, alături de Maghiari, cu voia lor ori contra voinții lor, și mările slave ne vor amenința din greu, da nu vor ajunge a ne putea îneca și cutropi.

Aici și dincolo.

Contele Tisza prin vorbirea sa a ridicat din nou la iveală soartea neamurilor nemagiare din această țară. În patima lui oarbă și pentruca să copere purtarea volnică a deregătoriilor față de popoarele nemaghiare, a vorbit și despre Ungurii din România, spunînd grozăvenii despre „suferințele“ acelora! Asta a prins pentru o clipă și a înflăcărat, și a atîțat multe inimi ușor crezătoare.

Dar a venit deputatul Dr. Stefan C. Pop și în vorbirea sa mare, a spulberat în vînt toate zisele nemeșului. Inimosul deputat a dovedit cetind din foi ungurești din România, că soartea ungu-

rilor duşi acolo, e atît de bună, încît ei nu numai, că nu cîrtesc în contra Ţării româneşti, ci chiar o laudă, şi ei aruncă'n ochi fraţi lor Unguri din ţara noastră, că prea nu lucră cu cap şi că prea mare nedreptate fac Ţării-Româneşti, cînd zic despre Ungurii din acea ţară că-s asupriţi!...

Dar un mai potrivit răspuns decît l'ar putea da ori-cine, a venit din România zilele acestea, despre cum „prigoneşte" guvernul român pe supuşii streini!

A ieşit anume la iveală, că România ţine ea însăşi, *pe spesele ei* şcoli pentru cîteva mii de *Turci* ce să află în Dobrogia. Şi macar că aceste şcoli le ţine din banii ei, totuş *nu să amestecă în trebile lor dinlăuntru şi nu cere ca religia mohamedană să se înveţe în limba românească.*

Mai mult! In Constanţa (oraş în Dobrogia lîngă Marea Neagră) statul a ridicat pe cheltuiala sa proprie *biserică Turcilor,* care, după cum ştim, sunt — *păgini!* Iar la sfinţirea acestei biserici turceşti, a mers însuşi Ministrul bisericilor şi şcolilor din România.

Iată o ţară, care să îngrijeşte cu dragoste părintească de *toţi* cetăţeni săi, de toţi fii ei de opotrivă, fie ei Români, Turci, ori Unguri!

E întradevăr mult grăitoare faptă ţării iubiţilor nostri fraţi, cari s'au ştiut ridică atît de mult peste ţările vecine lor, cari să întrec a prigoni pe popoarele streine din sinul lor. Cînd vedem faptele acestea, iubite şi naintea oamenilor şi înaintea lui Dumnezeu, ne vin în minte suferinţele noastre şi ne'ntrebăm: „Bine, dar noi ce rău am făcut, de patria-noastră mamă ne urgiseşte, ca pe nişte fii maşteri ai ei? Şi nu ne găsim nici o vină, căci este oare om pe faţa pămîntului, care să zică că-i păcat a-ţi iubi neamul, limba, credinţa şi moşia? Şi e păcat oare a ţi vărsa în nenumărate rînduri sîngele tău pentru binele ţării tale? Ei, vezi, noi alte păcate nu avem, decît acestea!

FOI PENTRU POPOR

de tot potrivite şi pe înţelesul tuturor, sunt ale noastre dela Orăştie, cari sunt scrise aşa, că fiecare om, cît de cu puţină învăţătură, să priceapă deplin fiecare vorbă din ele!

Sunt scrise şi întocmite anume pentru popor,

„Libertatea" adună ştirile politice din ţară şi din afară, şi întîmplările.

„Foaia Interesantă" spicuieşte prin cărţi şi foi ce e mai ales şi ce ar fi mai plăcut şi folositor de a fi cetit de popor, cu scopul a împreteni îndeosebi tineretul cu cetitul. Prin spicuiri în istoria neamului, lucrează la întărirea sufletească a Românului, arătîndu-i pildele mari ale părinţilor şi moşilor. (Vezi „Pagini alese").

„Tovărăşia" vrea să lumineze pe oamenii noştri asupra căilor, pe care îşi pot păzi mai bine avutul lor, precum şi asupra acelora, pe cari prucezînd, îşi pot înmulţi acel avut!

Toate trei la olaltă aceste foi dau tot ce trebueşte sufletului ţăranului român, pentru a fi luminat şi spre bine povăţuit!

Şi toate aceste foi, a căror preţ este **8 cor.** pe an, fiecare ţăran le poate avea pentru neînsemnata sumă **de 5 cor. pe an!,** iar de acum până la capătul anului, cu **numai 2 cor. 50 fileri.**

— Acei cari să însoţesc şi cer să le meargă 5—10 ori mai multe „Libertăţi" cu tot atîtea foi Interesante şi Tovărăşii, toate pe o singură adresă (avînd adecă a fi trimise de aici în un pachet la unul din cei însoţiţi), şi soţii avînd a-'şi duce foile dela acela în fiecare Sîmbătă, — aceştia le capătă cu *numai 4 cor. 40 fil.* pe anul întreg, sau cu *2 cor. 20 fil.* de acum până la capătul anului (jumătate de an). Fiecare soţ plăteşte cîte 4 cor. 40 fil. (sau 2 cor. 20 fil. pe jumătate de an) şi fiecăruia i-se vor trimite în pachetul celui unu, toate trei foile: „Libertatea" cu „Foaia Interesantă" şi „Tovărăşia".

— *„Foi Interesante"* pentru tineret (adecă fără „Libertatea" ori „Tovărăşia") să pot cere cît de multe, avînd a să trimite de fiecare „Foaie Interesantă" 1 cor. pe an sau 50 fil. pe jumătate de an. Atunci să pun în pachet de pildă 10 Libertăţi cu cele 10 Foi Interesante şi 10 Tovărăşii ce să ţin de ele, şi peste ele, deosebit, încă 10—20 Foi Interesante pentru tineretul ce ar dori să capete această foiţă singură.

☞ ***Răspîndiţi-le cît puteţi mai mult în popor că prin ele răspîndiţi lumina adevărată şi inima românească cea mai curată!***

NOUTĂŢI

Episcopul Demetriu Radu. Biserica gr.-cat. română a serbat Marţi, în 26 Iulie n. pe unul dintre archiereii săi, pe Dr. Demetriu Radu, din prilejul de 25 de ani a preoţiei sale.

Episcopul Radu e unul dintre acei tineri, pe care fericitul metropolit Vancea i-a ales din şirul celor mai deştepţi băieţi şi i-a trimis la şcolile înalte, ca să facă din ei conducători buni şi fireşti ai poporului, din mijlocul căreia s'au ridicat. Aşa a ajuns şi Demetriu Radu, după isprăvirea gimnaziului din Blaj, la şcoala teologică „de propaganda fide" din Roma, unde a şi bătut la ochi celor suprapuşi prin inteligenţa sa viuă şi prin purtarea s'a frumoasă. După isprăvirea şcoalei din Roma a fost hirotonit întru preot, acum sunt douăzeci şi cinci de ani, şi trimis în România, spre paza bisericei unite de dincolo. După-ce 10 ani luptă dincolo de munţi pentru întărirea credinţei sale, e denumit de Maestatea sa de Episcop al diecezei Lugojului, iar de aici ajunge, nu după multă vreme, în scaunul celei mai bogate episcopii româneşti din Ungaria, în al diecezei Oradea mare.

Episcopul Radu în tot locul şi pe toate terenele a făcut urme. A ajutat şcolile şi bisericile, iar în Ujfalău, în locul unde a văzut lumina zilei, a zidit o frumoasă biserică, înzestrîndu-o şi cu o fundaţie de 10 mii de coroane.

*

Zăpadă. Cine-ar crede, că se poate şi una ca asta, ca în dricul verii, în luna lui Cuptor, să cadă zăpadă? Şi aceasta-i una din multele minuni din anul acesta. Din St. Maritz (Elveţia) se vesteşte, că Sîmbăta trecută după ameaz au început să cadă fulgi de zăpadă, şi au căzut noaptea întreagă aşa că pe Duminecă dimineaţa tot ţinutul, dealurile şi cîmpiile erau acoperite cu zăpadă strălucitoare, ca în dimineaţa de Crăciun!..

*

„Reuniunea proprietarilor de vite dela Orăştie", înainteazâ în desvoltarea ei firească în chip foarte mult făgăduitor pentru viitorul ei. Conducătorii ei, pătrunşi de adevărul, că un lucru forţat nu e de trăinicie, nu cearcă să aducă pe oameni cu ori-ce preţ, aşazicînd cu sila, în sînul Reuniunii, ci lasă ca ei de ei, luminîndu-să şi înţelegîndu-'i foloasele, să se înştiinţeze că doresc să între sub scutul ei binefăcător.

Abia în numărul din urmă a foii „Tovărăşia" care aduce ştirile oficioase ale acestei Reuniuni, s'a dat de ştire, că în 2 luni s'au asigurat deja vite de *un milion* de coroane, şi astăzi trebue să vestim, că în cele din urmă două săptămâni asigurările au crescut cu preţ de alte peste *500.000 cor.*, — aşa că Reuniunea, care până aci forma toată la un loc o singură grupă (un singur despărţămînt): *Grupa Centrală (Nr. 1). dela Orăştie,* — în curînd va fi despărţită în *două,* în Grupa 1. (centrală la Orăştie) şi grupa II. care, precît arată semnele: hărnicia connucătorilor locali, va fi doar la Bistriţa. Fiecare grupă va purta atunci samă de jumătate din întregul vitelor asigurate. Iar până în toamnă credem că vom avea deja în fiinţă si grupa a III-a.

— Conducătorii Reuniunii sunt mereu chemaţi cînd colo, cînd colo, ca să ţină conferenţe pentru a face cunoscută Reuniunea. N'au timp să umble pe atîtea locuri, pe cîte sunt chemaţi. Zilele astea, chemaţi fiind cu stăruinţă, s'au dus dnii V. C. Osvadă directorul Reuniunii şi dl Tr. Iarca, medicul ei veterinar, pe ţara Făgăraşului, trecînd Duminecă prin comunele Comana-de-sus şi de jos, Cuciulata, Pareu, Vad, Veneţia de-jos, în cîteva ţinînd prelegeri pe larg poporului, în altele mici consfătuiri cu fruntaşii. Peste tot locul Reuniunea e îmbrăţişată cu drag, — şi s'au făcut înscrieri de asigurări în preţ de 100.000. Şi altele urmează.

— Foarte sirguincioşi sunt fraţii nostri dela Bistriţa, care, precum ni-să scrie, au fost Dumineca trecută pân' la Ilva-mare, ducînd propovedania pentru această folositoare Reuniune. Dl veterinar P. Tofan face bune slujbe răspîndirii acestei Reuniuni. La Ilva au constituit un comitet conducător şi s'au înscris vite în preţ de 100.000 cor. Peste tot Bistriţa şi jurul are deja vite asigurate în preţ de peste *300.000* şi e chiagul în jurul căreia să va înfiinţa cît mai curînd un grup deosebit al Bistriţei. Mulţumită vrednicie dlor Dr. G. Tripon, membru în Direcţia Reuniunii, şi dlor P. Tofan şi Chifla, zeloşi sprijinitori ai mişcării.

— Pagube, să ivesc relativ dese. Mai ales că acum sunt multe vite asigurate. Despărţindu-se Reuniunea în 2 grupe, fiecare grup va plăti numai pagubele din sînul său, nu şi pe cele din celalalt grup.

Şi, peste tot, membri afle, că pagubele în vite numai acum vara, pe timpul căldurilor mari şi în vremea lucrului de cîmp, să ivesc mai des. Cu venirea iernii pagubele înceată aproape de tot. Deci n'are să facă nimănui griji dacă vara sunt pagubele mai dese. Cu atît e mai uşoară iarna şi primăvara.

*

Adunări culturale economice la Geoagiu. Primim următorul raport:

In 17 Iulie după amiazi, şi-au ţinut adunările generale Despărţămîntul Orăştie al „Asociaţiunei" şi „Reuniunea Economică" — în Geoagiu.

După rapoartele oficioase obişnuite, dl părinte Todea din Almăşel şi-a ţinut conferinţa despre „cura naturală".

In adunarea „Reuniunei economice" s'au luat cîteva hotărîri cari puse în faptă, credem că vor aduce adevărate foloase pentru poporul din ţinutul nostru.

Anume, s'a luat hotărîrea, să se comandeze, un cuptor de uscat poame, sistem Cazenille, ori sistem Ryder;

destilatoare pentru vinarsuri de poame;

teasc pentru vin de mere.

S'a mai luat hotărîrea, ca în legătură cu secţia industrială a „Reuniunei" să se înfiinţeze un birou (cancelarie) de informaţie şi de aşezare de învăţăcei la meserii şi negoţ.

Numai aşa vom putea împărţi copiii cei mulţi ai ţăranilor săraci, la deprinderi aducătoare de cîştig. Sunt atîtea meserii şi feluri de negoţ, încît sute de mii de oameni şi-ar putea cîştiga traiul mai uşor decît rămînînd la plugărit pentru a lucra pămînturi în parte, dela grofi şi dela Jidani!.. Ne-ar trebui rotari, lăcătuşi, fierari, cismari, boltaşi în toate satele; ne-ar trebui: fotografi, pălărieri, ceasornicari, giuvaergii în toate oraşele locuite de Români.

Până cînd nu vom avea oameni de aceştia în toate părţile, tot vai de noi!

gl.

*

Femee, profesoară de universitate. La universitatea din Graz, a fost denumită medic la clinică de partea femeiască domnişoara Dr. Vilma Tschaschka, care e cea dintîi femee medic la această şcoală înaltă. Şi aceasta e o frumoasă pildă despre vaza tot mai mare a femeii şi despre punerea ei pe o treaptă cu bărbatul.

*

Zburătorii cu maşina în Braşov. Duminică, în 31 Iulie n. să va aranjà în Brasov o întrecere de zboruri cu maşina, la care vor lua parte mulţi renumiţi bărbaţi zbură-

tori (aviatici). Deoarece să prevede, că va alergà potop de lume la serbările acestea, poliția a luat toate măsurile de lipsă pentru susținerea bunei rînduelì, și a traiului pe ziua aceea și cîteva zile următoare. Se zvonește că vor venì la serbări și mulți dela curtea regească din România, care să află acum la Sinaia.

*

Moarte. Cu inima frîntă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, cumcă iubita noastră soție și mamă Anuți Florea născută Müller, după un morb scurt, dar greu, și-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului, la 26 Iulie, în al 22-lea an al etății și în al 2-lea an al fericitei sale căsătorii. Orăștie, la 26 Iulie n. 1910. Iuliu Florea, ca soț, Sabina și Sidonia, ca fiice.

— Iacob Lupea, preacinstitul și vrednicul econom fruntaș din Cugir, a încetat din viață Mercuri în 27 Iulie n. în etate de aproape 90 ani!

— Pius Ianza, student iurist, fiiul dlui pretor Ianza din Petroșeni, a încetat din viața pe neașteptate în Sibiiu, Luni în săptămîna trecută. A fost adus și înmormîntat Joi la Hațeg.

Dzeu să-i odichnească în pace!

*

Cununie. Cornelia Dorobanțu, Veștem și Ioan Suciu, Sadu, își anunță căsătoria lor care va avea loc Dumineca în 7 August n. în biserica gr. or. din Mohu.

— Dl profesor Hans Seiler, directorul școalei săsești din loc, anunță căsătoria sa cu dșoara Iosi Schulleri.

Toată fericirea!

*

Logodnă. Dl Paul Fetti teolog absolut s'a logodit de fiitoare soție pe dșoara Aurelia Gavriș fica părintelui Vasile Gavriș din Odești (Sălaj).

*

Trei frați, feciori de preot, de-odată fidanțați. Ni să scrie: Dr. Cornel Glava, cand. adv., Ștefan Glava, capelan par. și Silviu Glava înv. s'au fidanțat de-odată, cu dșoarele: Elena Borcan, Victoria Topor și Valeria Nișca!

Noroc și fericire!

*

Zeppelin zboară la Ischl. Zeppelin, neamțul cel mai mare din vremile noastre în cercările de-a cîrmui balonul, prietenul Împăratului german, generalul cu renume și... omul zburător fără de noroc, s'a hotărît ca să zboare cu balonul din țara nemțască până în Austria, la Ischl, ca să se arete acolo și să se recomande bătrânului nostru Împărat și Rege.

Sărmanul Zeppelin, de-ar avea baremi acum noroc, că până acum a prăpădit 3 baloane și n'a ajuns la putința de-a le cîrmul deplin.

*

Petreceri.

— Tinerimea studioasă română din Daneș invită la petrecerea de vară împreunată cu producțiune teatrală ce se va aranja în 31 Iulie n. Venitul curat e destinat spre ajutorarea inundaților din Bănat.

— Curatorul bisericii greco-catolice din Reghimul-Săsesc ne trimite o invitare tipărită la o tipografie ce miroasă a jidovească, pentru ce nu vestim petrecerea curatoratului.

— Tinerimea studioasă din Poiana-Sibiiului arangiază în ziua de Sf. Ilie (2 August n.) o petrecere de vară în romantica pădure „Itanele".

Invitări speciale nu să fac.

— In Meșcreac se va aranjà în 2 August n. o petrecere de vară a cărei venit curat este destinat pentru zidirea biseicei din loc.

— Tinerimea academică română din Șomcuta-Mare și jur, invită cu drag la Petrecerea de vară care să va aranja în 13 August n. în sala hotelului mare (Kovács) din loc. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea inundaților din Bănat și bisericei gr.-cat. din loc.

*

Cu balon peste Tatra-mare. Astăzi toată lumea ferbe și să zbate după ceea, ce-i neobicinuit și măreț. În rîndul cel dintâiu, putem înșirà între oamenii, cari vînează după lucruri neobicinuite, pe acei, ce și încearcă puterile în împărăția văzduhului și punându-și viața alăturea cu moartea, se ridică cu mașina de zburat, ori cu balonul prin cele locuri ale vânturilor și trec munți înalți, plutesc de-asupra mărilor intinse, neînfricoșați și netemîndu-și viața. Luni după amiaz ofițerul Richter a trecut cu balonul Tatra-mare, cel mai înalt munte al al țării noastre, și a ajuns în pace în gara dela Ladna-mică, unde a a spus șefului de gară, că a pornit din băile Zacopane, de dincolo de Tatra la 4 ore după amiaz și în 4 ceasuri a străbătut prin văzduh peste piscurile înalte ale Tatrei. După ce s'a hodinit nițel, ofițerul Richter a pornit înapoi în Galiția, tot cu balonul.

*

„Studii științifice". Aducem la cunoștința publicului iubitor de știință și deosebitelor biblioteci, că din „Studiile Științifice" anunțate de dl Gavril Todica, au apărut până acum 2 fascicole bine îngrijite. Doritorii de știință vor afla în aceste două broșuri lucruri interesante despre fenomenele electrice, despre minunățiile matematice și despre alte chestii din cadrul fizicei și a chimiei, precum și alte momente și scene de interes general, cari sunt chemete să întregească cultura generală a unui om din vremile noastre.

„Studiile Științifice" vor apare pe rînd, 4 fascicole pe an.

Pân'acum a apărut numai partea I. a lor: „Pagini răsleațe", cari prin acest al doilea fascicol s'au firșit. Fascicolele viitoare vor cuprinde studiile economice, filosofice și astronomice.

Abonamentul pe an costă *numai 5 coroane*, pantru care sumă, doritorii de știință vor primi hrană sufletească destul de îngrijită. Fascicolele apărute se află spre vînzare la autor: dl Gavril Todică contabil în Geoagiu (Algyógy Hunyad m.)

*

Expoziție de jocuri naționale. Inteligența română din Elisabetopol a arangeat prima expoziție de jocuri naționale bărbătești împreunată cu petrecere în Elisapetopol (Erzsébet-város) în 14 Ilie n. cu ocaziunea adunării generale a „Mugurului". în localitățile acestei însoțiri: Vom aduce raport despre interesanta expoziție.

*

Din frați căsătoriți, copiii toți orbi! O ciudată și în același timp înfiorătoare știre cetim prin foi: La institutul pentru băeții orbi, din Debrițin, au fost duși Luni jandarmii 4 copii de țigani, lipsiți de lumina ochilor. Copiii sunt ai părechii de țigani Lakatoș, cari de ani de zile trăiesc în concubinație (necăsătoriți), și bărbatul și femeea sunt *frați buni!* Din viața lor nelegiuită s'au ales cu 4 copii, *toți orbi!* La început țiganii s'au impotrivit jandarmilor ca să le ducă băeții, temîndu-se că acolo vor fi uciși. Abia cu greu i-au putut face să înțăleagă, că purdeii acolo în institut vor avea o soarte cu mult mai bună, decît rămînînd orbi, pe drumuri.

*

Despărț. Lăpușul ung. al Asociațiunii își ține adunarea generală ordinară, urmată de expositie etnografică și Lăpușul-Unguresc, la 2 August 1910.

*

Sărmane mănăstiri. Locul de de mîngăere al inimilor pline de suferinți, au fost veacuri de-arîndul mănăstirile. Sufletele zdrobite în luptele vieții, și în întîiul rînd femeile, cînd nu mai aveau pentru ce trăi între oameni, apucau drumul mănăstirii, și-'și petreceau restul vieții în chiliile pustii ale acestor case sihastre. Și obiceiul acesta — deși a trecut prin multe schimbări, a rămas până în vremile noastre. Acum însă duhul neastîmpăratei vremi, dornică de altă viață, se trudește să pună capet vieții de mănăstire! Aproape în toate țerile suflă vîntul în acest fel, dar' întîia țară, care vrea ca prin legi sfințite de Rege, să închidă parte mare a mănăstirilor, e: *Spania.* Regele a primit planul de lege al ministrilor ca cu începutul lui Septembre să închidă *240* mănăstiri!

*

Intîlnire de colegi. In urma declarațiunilor pe cari le-am trimis — invit pe toți colegii cari au absolvat preparandia din Arad în anul 1900, la întîlnirea colegială ce are a se ținea în ziua de sfîntul Ilie (20 Iulie vechi) în edificiul seminarial din Arad, dimineața la 8 ore. Rog pe frații colegi a venì încă în presara zilei numite, cînd apoi să va aduce hotărîre în ce chip să sărbăm ziua convenirei noastre. Șag, la 5 Iulie s. v. 1910. *Antonie Nevrincea,* inv. ort. rom.

POSTA REDACȚIEI

V. Szabó (Butean). Scrie-ne cîti bani ai trimis și cînd? Ai abonat foaia numai pe 3 luni, ori ești abonent vechiu?

Balagi S. Poeziile trimise nu le putem folosì sunt prea slabe.

Ab. Nr. 2882. Nu este Potfalva, nici Patfalva.

German D. Chicago Il. (America). Foile ți-au mers dela numărul 16–21. Bani nu ni-au sosit pentru aceea am fost oprit mergerea lor pe mai departe. Acum pe spusa dtale, le-am deschis de nou.

I. Suciu, Mercurea. Foaia ți-am trimis'o regulat, de cînd ai cerut'o. Ne vine însă înapoi fiecare număr, sub motiv, că ești necunoscut. Scrie-ne strada. în care locuiești și numărul casei.

George Punoi, Sighișoara. Acelaș raspuns.

N. M. „Furtuna casnică" nu știm să se fi tipărit undeva. Versurile năcăjite nu le putem folosì, fiind prea slabe. De altcum au multe simțiri frumoase.

E. P. Somcuta-mare. „Blăstămul soților lui Iuda" are tot dreptul să înjure pe cei vînduți străinului, dar versurile șchiopătează. Nu-l putem folosì.

G. Vasile, Vaidei. Și noi zicem ca dta:

S'au vîndut străinului
Aibă casa cucului,
Și hodina vîntului

dar încolo nu-'i mai pomenim, că nu-'s vreduici!

Onea Sinion, Sibiiu. Fără bani nu trimitem. Trimite banii și le vei primi îndată.

A. M. în. C. Te rugăm să fii mai tăinuitor și să-'ți întrebi idolul vieții într'o epistolă intimă, dacă, răcită cum spui că e, are cătar, sau nu. Cetind poezia în vre-o foaie s'ar îmbolnăvì și mai rău, și dumneaei și abonații.

I. Neagoie, Román-Petre. Foaia-ți merge, dupăcum ai cerut'o, adecă cîte două din fiecare.

D. S. în S. Din poezii noi publibăm numai pe ales cele mai drăguțe. Celelalte nici o pagubă dacă rămîn netipărite

I. M. în *Petele* (6520) Scrie la dl Romul Simu în Sibiiu.

Nr. 987/910.

Publicațiune.

Subscrisa antistie comunală exarîndează pe calea licitării, crîjma comunală a Ceanului-mare, care stă din: casa de prăvălie, 2 chilii mari pentru beut, chilie pentru oaspeți, 2 chilii, culină, cămară, grajd și pivniță, precum și o grădină în estenziune de 1 jugăr, și cu care e împreunată licența de vînzare nelimitată, ce să va ținea în *23 August n. a. c.*, la 9 ore a. m., la casa comunală, pe timp de 2 ani, eventual pe 6 ani.

Prețul de strigare 1000 cor.

Doritorii de a lua în arîndă sunt datori a depune la mâna antistiei comunale, ca vadiu în bani gata, 10% din prețul de strigare.

Condițiunile de licitare să pot vedea în oarele de oficiu, la casa comunală.

Ceanul-mare, la 25 Iulie 1910.

Antistia comunală

Gregoriu Pop, notar cerc. — Ioan Bumb, jude com.

(781) 1—2

Fiecare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief aceste două cuvinte

Respinge tablete netede, fără presarea asta, că-'s falsificări!

Ți-e dragă sănătatea?

Atunci trebue să știi că vestitele

PURGO-BAYER

sunt singurele tablete ideale și nestricăcioase de mânat.

(746) 7—20

Fiecare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief aceste două cuvinte.

Respinge tablete netede, fără presarea asta, că-'s falsificări!

„Ardeleana"
institut de credit şi de economii, societate pe acţii
FILIALA PETROŞENI

P. T. Să aduce la cunoştinţă publică, că „ARDELEANA" institut de credit şi de economii din Orăştie, a deschis cu începutul anului curent o filială în Petroşeni, care să ocupă cu tot felul de afaceri de bancă.

Special primeşte depuneri spre fructificare, după care plăteşte interese de 5% şi cari, conform stării cassei, să pot ridica ori-şi cînd, şi

acordă tot felul de împrumuturi: pe obligaţiuni, cambii şi pe hipotecă, după care să plătesc interese de 7—8%.

Localităţile Filialei „Ardelenei" în Petroşeni, sunt în fostele localităţi ale băncii »Jiana« şi oare de oficiu să ţin în toată ziua — afară de Dumineci şi sărbători — dela 8—12 a. m. 3—5 p. m.

Avînd în vedere că filiala „Ardelenei" este singura bancă românească din Petroşeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ţinut, rugăm pe toţi cei interesaţi, ca în toate afacerile lor de bancă şi peste tot în ori-ce afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, şi semnăm

Petroşeni, în Februar 1910. (657) 19--30

„Ardeleana"
institut de credit şi de economii societate pe acţii
filiala Petroşeni.

Căsătorie. Un văduv de 40 ani, în slujbă de stat, cu avere de 6000 cor. şi plată de 1400 cor. pe an, — caută pentru căsătorie o fată mai trecută, de 24—30 ani, ori o văduvă potrivită.

Adresa o dă administraţia acestei foi. (776) 2—2

2 calfe de cojocar

şi **un învăţăcel.** cest din urmă în etate de 14 ani, află imediat loc la

(780) 1—3 **Nicolae Opincariu,**
măestru cojocar în Orăştie

Nr. 672/910.

Publicaţiune.

Comuna Alkenyér (Şibot) dă în arîndă pe timpul dela 27 October 1910 până la 7 April 1911 dreptul de păşunat de pe teritoriul comunei în mărime de 650 jug. cat.

Licitaţiunea să va ţinea la *19 August n. a. c. la 10 oare a. m.* în cancelaria comunală, unde totodată să pot vedea şi condiţiunile de licitaţiune.

Preţul ştrigărei e 1530 cor.

Alkenyér, la 23 Iulie 1910.

(777) 1—1 *Primăria comunală.*

Căsătorie. Un june în vîrstă de 20 ani, frumos, în slujbă de stat, cu plată de 1100 cor. pe an, şi cu nădejdi de înaintare, avînd şi avere, — caută pentru căsătorie o fată tînără, română, care ar avea şi zestre de vre-o 5000 K.

Adresa o dă administraţia acestei foi. (775) 2 2

Nr. prim. 1401/910.

Edict de licitaţiune.

Primăria comunală a comunei Kudzsir în urma concluzului reprezentanţei comunale de sub Nr. 64/1910, dă în arîndă pe un period de 6 ani (1911—1916) prin licitaţiune publică plus oferindă, ce să va ţinea în *8 August n. a. c. la 10 ore a. m.* la casa comunală, *casa de crîşmă comunală* dimpreună cu edificiile şi grădina aparţinătoare de crîşmă.

Preţul de strigare e arînda de până acum: **2491 cor. 80 fil.**

Vadiu 10% din preţul de strigare.

Condiţiunile de licitaţiune să pot vedea la cancelaria comunală în orele oficioase.

Kudzsir, la 18 Iulie 1910.

Herlea Procop mp., notar com. Berian George mp., jude. (773) 2—2

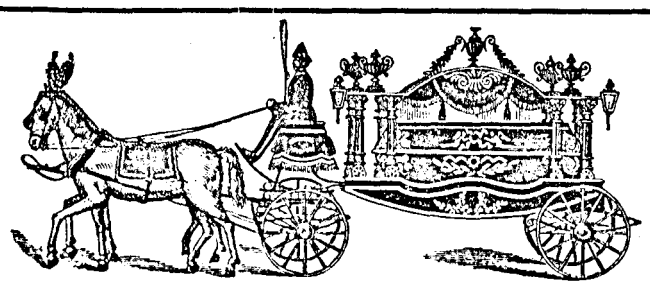

BRUTUS BRASSAI, Intreprindere de înmormîntări. — Magazin de mobile şi atelier de măsar:

ORĂŞTIE, Drumul ţării Nr. 3.

Are magazin cu toate lucrurile trebuitoare la Inmormîntări dela cele mai simple până la cele mai pompoase! Îngrijeşte însuşi de îngropăciune, după clase, în loc şi în provinţă!

Depozit de **mobile colorate,** gata în ori-ce timp; sau: la dorinţă, să fac după desemn şi după gust!

Scaune din renumita fabrică „THONET"!

(697) SERVICIU ACURAT ŞI SOLID! 9—20

: Pielărie şi opincărie :
: românească în Braşov :

Am onoare a aduce la cunoştinţa comercianţilor şi pantofarilor români din Braşov şi jur, cum şi din alte ţinuturi mai depărtate, că am deschis în

BRAŞOV, Piaţa Prundului Nr. 17.

un *mare magazin* de felurite articole de

Pielărie, Opincărie, tălpărie:

Bocs, Şevro, Brazol, talpă **Crupon de bou** cu marca Transsylvania, **Crupon de bivol,** şi tot felul de piei şi tălpi şi unelte şi recuizite ce să cer la lucrarea lor!

Opinci vînd cu kilogramul negustorilor dela sate pentru vindere mai departe! Expedare cu posta sau pe tren la gară, cu rambursă.

OPINCI PENTRU CĂLUŞERI, excelente!

Negustori şi pantofari, cari dau garanţă (chezeşie) bună, capătă şi pentru plată pe rate de 2—3 luni.

Depărtarea nu hotăreşte! Şi cei din depărtări cumpărînd dela mine, ies cît să poate de bine.

Cereţi informaţii mai de-aproape, cu oferte de preţuri! Faceţi o comandă de probă şi nu vă va părea răul!

Cu stimă **IOAN NAVREA,**
comerciant de pielărie în Braşov, Piaţa Prundului 17.

(782) 1—10

„Mugurul"
insoţire economică-comerc., Elisabetopol.

CONCURS

»Mugurul«, însoţire economică-comercială din Elisabetopol, publică concurs pentru ocuparea unui post de ***contabil.*** Salar 1400 K.

Dela recurenţi să cere să fi absolvat vre-o şcoală comercială superioară şi să dovedească cu atestat dela vre-o intreprindere comercială, că au praxă de contabilitate. — Cei cari pe lîngă limba română posed şi limba maghiară şi germană şi au praxă în comerciul cu producte agricole, sunt preferiţi.

Cererile provăzute cu atestatele în original sau copie legalizată, au să se înainteze până — cel mult — în *15 August st. n. 1910*

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Elisabetopol (Erzsébetváros Kisküküllő m.), 20 Iulie 1910.

(774) 2—3 **Direcţiunea.**

CAUT MOŞIE!

Un proprietar caută spre cumpărare, o *moşie* de 60—70 jugăre, pămînt arător, fînaţ şi pomet, precum şi casă de locuit.

Prefere locuri în apropiere de apă curgătoare, aproape de tren şi de postă.

Ofertele să se trimiţă la Administraţia foii „Libertatea" pe adresa: „Pentru Romanul". De aici să vor trimite anunţătorului. (771) 2—3

Mare surprindere!

Ocazie de felul acesta nu mai ai în viaţă!

600 de obiecte numai cu 4·20 K.

1 orologiu de preciziune aurit, cu lanţ, pentru care să dă garanţă de 3 ani, o cravată elegantă, de mătasă, la modă, 3 batiste, 1 strălucit inel pentru bărbaţi, cu peatră scumpă imitată, 1 garnitură de podoabe femeieşti elegante, 1 frumos collier de margaritare orientale, podoabe femeieşti la modă, cu copcii libere, 2 braţare elegante, 1 păreche de cercei frumoşi cu copcii libere, 1 minunată oglindă de buzunar pentru toaletă, 1 portofel de pele, 1 păreche de botoni pentru manjete din aur double de 3 grade, cu copcii libere, 1 foarte elegant album pentru ilustrate, cu cele mai frumoase regiuni ale lumii, 3 obiecte comice, bune de distracţie pentru tineri şi bătrîni de opotrivă, 1 carte practică pentru corespondenţă de dragoste între dame şi domni, 20 de obiecte de corespondenţă şi mai mult de 500 de obiecte necesare într'o casă. — Toate acestea, cu toete că ceasul singur plăteşte suma aceasta de bani, se pot căpăta numai pentru *4 cor. 20 fil.* Obiectele să trimit cu rambursă, ori cu trimiterea înainte a banilor pe adresa: (779) 1—1

Wiener Central-Versandhaus
P. LUST, Krakau nr. 394.

N. B. Cine comandă 2 pachete, capătă rabat un briciu englez prima. Pentru cel necorăspunzător, banii se retrimit

Cine doreşte călătorie bună şi iute — de plăcere — în

6 zile la America

acela să ceară îndrumări româneşti dela

FALK şi Comp.
(600) cancelarie românească 25—26
Hamburg, Raboisen 30.

Prăvălie românească în Teiuș (Tövis).

SUBSCRIȘII aducem la cunoștința On. public din Teiuș și jur, că am preluat fosta prăvălie de specerie, fer și sticlărie alui Izrael Adolfné din Teiuș, cornul piației, vis-à-vis cu farmacia, pe care am aranjat'o în mare cu mai mulți articoli speciali.

Pe cînd aducem aceasta la cunoștința On. public trebue să-'i atragem atenția că suntem în plăcuta posiție ca să servim cele mai bune mărfuri pe lîngă prețuri ieftine și serviciu culant și sperăm că vom cîștiga mulțumirea clientelei.

Așteptînd binevoitorul sprijin

semnăm cu stimă

(778) 1—1

FRAȚII POPA
COMERCIANȚI

Lucru bun! Căutați cu încredere atelierul de măsărit Preț moderat!

DUMITRU MARTIN, alui **Orăștie, Strada Cetății**
măestru măsar (Casa proprie)

unde să pregătesc numai lucruri bune, *pentru edificii: uși, ferestri, padimentări, arangiamente interne pentru biserici, școli, prăvălii* etc., mobile, și ori-ce alte lucruri ce aparțin branșei acesteia.

(717) **PRIMEȘTE ȘI 2 ÎNVĂȚĂCEI LA MĂSĂRIT!** 7—

ANUNȚ. Subscrisul aduc la cunoștința on. public din Hațeg și jur, că am preluat fosta prăvălie de specerie alui Ambrosie N. Șelariu din Hațeg, strada Casei orășenești (Városház utcza), pe care am arangiat-o din nou, sortîndu-mă cu tot felul de articoli speciali.

Pe cînd aduc aceasta la binevoitoarea cunoștință a publicului, trebue să-i atrag atenția, că sunt în plăcuta poziție ca să servesc cele mai bune articole, pe lîngă prețuri ieftine și serviciu culant și sperez că voiu cîștiga mulțumirea clientelei.

Așteptîn binevoitorul sprijin, semnez cu stimă:

DOMINIC CRIȘAN.
(766) comerciant în Hátszeg. 3—3

Negustor român de vinuri!

VIN BUN

să află la subscrisul productor de vinuri.

Anume:

Vin vechiu din 1907, . .	50	fil. litr.
Vin vechiu din 1908, . .	46	„ „
Risling și Rouse din 1908,	50	„ „
Vin din 1909, ...	40	„ „
Risling și Rouse din 1909,	42	„ „
Vin alb de masă din 1909,	42	„ „
Vin roșu din 1908, ...	52	„ „

Prețurile cele mai joase. E vin din *coastele dealului* Világos (Șiria) nu de grădină, nici cîmpie, ci *din deal!*

= Fac cunoscut că, pentru a putea servi cît mai bine onoratul public, și pentru a-'mi răspîndi minunatele vinuri cît mai departe, — *am scăzut* prețul ce îl aveau până decurînd, cu cîte 2 coroane la hecto.

= Un sfat cumpărătorilor privați: Vinul din butoaiele începute, să-l deșerte în sticle, pe care să le așeze apoi culcate în pivniță, că așa vinul nu să strică, — dar altfel să acrește și să mucezește.

= Butoaie dau împrumut, pe timp de o lună, în caz de lipsă pe două.

Vinul să vinde dela 50 litre în sus. Prețurile de mai sus sunt calculate pe un litru.

= Cînd mi-să napoiază vasele, să mi-să scrie în fract acurat adresa pe care au mers.

Rog onoratul public a-mi scrie curat: numele, comuna și gara!

Petru Benea,
proprietar de vie în Șiria
(772) 2—5 Világos (Arad megye).

MOBILE-SALON!

— In atențiunea onor. public. —

In atelierul meu de mobile, covoară, decorații și tapițerie să află de vînzare *o garnitură complectă, de tot nouă; de mobile pentru* ***salon;*** carea din lipsă de spațiu o pun spre vînzare cu un preț foarte redus!

Amatorii să se adreseze la firma

(770) **HORGER & KEPP** 2—3
SIBIIU, Str. Urezului
Vis-à-vis de Internatul școalei Ursulinelor.

Să caută un hotelier român!

Dumitru D. Șufană, hotelier în Poiana Sibiiului să retrage — din cauze familiare — și dorește pe calea aceasta a afla un întreprinzător bine priceput în afaceri de circimărit.

Hotelul e binecercetat și situat în cea mai bună poziție din comună.

Sunt preferiți cei căsătoriți dar fără copii.

Doritorii, cari pot fi angajați cît mai neîntîrziat, să se adreseze direct hotelierului *D. D. Șufană* în *Pojana*, (Szeben m.). (768) 3—3

Vanele de bae Stuchlichs.

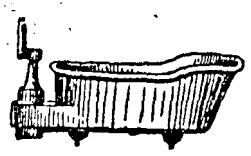

O vană numai **40 cor.**

O vană de încălzit numai 24 cor.

Incălzește în ¾ de oră 150 litri de apă, pentru care li trebue cărbuni de lemn numai de 10 filerl.

Lungimea fundului vănei 122 cm. : — : Inălțimea de 60 cm. : — :

Comandele să efectuesc imediat și să trimit cu rambursă, prin:

Gustav Stuchlích,
Entengasse 17.
Sibiiu (Nagyszeben).
(488) Saggasse 15. 19—25

Rudolf G. Brașșai

atelierul de tîmplărie fină pentru mobile și de măsărit pentru edificii, —

gătește mobile în execuție artistică, apoi arangeamente moderne de locuințe, cancelarii, școli, și tot felul de localuri.

Lucrări la edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile.

Planuri și preliminare de spese, — gratis!

în **ORĂȘTIE (Szászváros)**
Strada spitalului nr. 1/a,
casa proprie.

(605) 15—

PENTRU ZIDIRI:

Traverse; legături de fier; cement de Beoxin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesetură de Bacula; împletituri de sîrmă; hîrtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare; tinichea neagră și tincuită.

784 10—10

Să găsesc la firma:

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiiu.

O CARTE PREȚIOASĂ
CU TOTUL GRATIS

și încă franco în cuvertă închisă, capătă dela noi tot cel-ce ni-o cere! Jertfa asta o aducem, ca omenimea suferitoare să o facem atentă la modul de vindecare electric! Mulți bolnavi încă nu știu că: *slăbia generală de nervi, reumatismul, neuralgiile, conturbările nervoase de mistuire, nesomnul, durerea de cap, toate felurile de slăbii și multe boale de femei,* să vindecă minunat prin curentul galvanic (electric).

Cartea, pe care o trimitem ori-cui

= GRATIS ȘI FRANCO =

în cuvertă, *fără nici un obligămînt* pentru primitor, — nu e un catalog de prețuri, ci o conferință științifică ușor de priceput, poporal scrisă, de înțeles pentru ori-cine. — Cereți-o dela:

Inst. de ord. medical „ELECTRO-VITALIZER"
Budapesta, Semmelweis u. 4, félemel. 51.
Ore de ordinațiune: în zile comune dela 10—1 și dela 3—6, în Duminoci și sărbători dela 11—1.

Cupon pentru carte gratis! Taie-l și-l lipește pe-o corespondență

Inst. medical „Electro-Vitalizer" Budapest, Semmelweis u. 4, félemel. 51.

Rog a-'mi trimite, franco, închis, cartea despre *„Cura modernă electrică"*, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele ..... Comuna și posta .....

(733) 1—1

Editor și redactor responsabil: Ioan Adam. „Tipografia Nouă" în Orăștie.